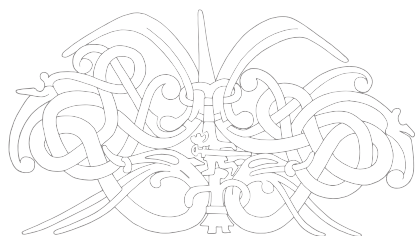


СМЕРТЬ БАЛЪДРА



[Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>](http://kniga.biz.ua)

I

Немає на світі того, хто б не любив сонце. Воно дає нам тепло і підтримує в нас життя; воно розтоплює сніг і лід після лютої зими; воно допомагає рослинам рости, а квітам – квітнути. Воно дарує нам довгі літні вечори, коли небо ні на мить не темніє. Воно рятує нас від холодних днів у середині зими, коли темрява відступає лише на кілька годин, хай навіть у цей час сонце холодне й далеке, мов бліде око мерця.

Обличчя Бальдра світилося як сонце: він був такий вродливий, що освітлював будь-яке місце, до якого наближався. Бальдр був другим сином Одіна. Батько любив його, як і любили всі навколо. Він був найрозумнішим, найспокійнішим та найкрасномовнішим із усіх асів. Коли Бальдр ухвалював рішення, усіх вражали його мудрість і справедливість. Його дім, зала під назвою Брейдаблік, був місцем втіхи, музики та знань.

Дружиною Бальдра була богиня Нанна, й він кохав її і тільки її. У них підростав син Форсеті, й можна було не сумніватись, що він стане таким само мудрим суддею, як його батько. Все було добре в житті та світі Бальдра, крім одного.

Бальдрові снилися жажіття.

Йому снилося, що настає кінець світу і сонце та місяць поїдає вовк. Йому снилися безкінечні страждання і смерть. Снилися темрява і безвихідь. У його снах брати вбивали братів, і більше нікому не можна було довіряти. В цих видіннях він бачив, як у світі настає нова доба — доба сум'яття й убивств. Бальдр прокидався після цих снів у сльозах, засмучений і стривожений.

Він пішов до богів і розповів їм про свої кошмари. Боги не знали, як тлумачити такі сни, і їх теж це схвилювало — усіх богів, окрім одного.

Почувши, що Бальдр розповідає про нічні жахи, Локі усміхнувся.

Одін вирушив у мандри, щоб дізнатися причину синових снів. Він одягнув свій сірий плащ і крислатого капелюха, й коли люди питали, як його звать, то називався Мандрівником, сином Воїна. Ніхто не знав відповідей на його запитання, але йому розповіли про провидицю — ворожку, яка тлумачила будь-які сни. Вона могла б йому допомогти, але вже давним-давно померла.

Могила ворожки була на краю світу. За нею на сході простягалось царство мерців, що померли не в бою, яким правила Хель, донька Локі та велетки Ангрбоди.

Одін рухався на схід, доки не дістався могили.

Бог-отець був наймудрішим з асів і віддав око за те, щоб отримати більше мудрості.

Він став біля могили на краю світу й зачитав найтемніші з рун та звернувся до стародавніх, давно забутих сил. Він щось спалював на могилі й нашіптував,

чаклував і творив заклинання. По обличчю Одіна шмагнув штормовий вітер, а коли він стих, по той бік вогню постала жінка, обличчя якої приховували тіні.

— Мандрівка з царства мертвих видалась важкою, — мовила вона до Одіна. — Мене тут поховали так давно. Моя могила бачила і дощ, і сніг. Я не знаю хто ти, чоловік-що-воскресив-мене. Як тебе звать?

— Мене звать Мандрівник, — назвався Одін. — А батька мого звали Воїн. Розкажи мені новини з царства Хель.

Мертва ворожка вп'ялась у нього очима.

— Скоро до нас прийде Бальдр, — сказала вона. — Ми варимо для нього мед. Земний світ порине у скорботу, зате у світі мертвих настане справжнє свято.

Одін запитав, хто вб'є Бальдра, і відповідь провидиці його вразила. Він запитав, хто помститься за Бальдра, і її відповідь його спантеличила. Він запитав, хто тужитиме за Бальдром, і вона витріщилася на нього з-поза власної могили, наче щойно побачила його вперше.

— Ти не Мандрівник, — сказала провидиця. Її темні очі зблиснули, а лице набуло нового виразу. — Ти Одін — той, хто давним-давно приніс самого себе в жертву.

— А ти не ворожка. Ти та, кого за життя називали Ангрбодою, — коханка Локі й мати Хель, Йормунганда — змія Мідгарда та вовка Фенріра, — відповів Одін. Мертва велетка всміхнулася.

— Вертайся додому, малий Одіне, — сказала вона. — Втікай, біжи хутко до своєї зали. Більше ніхто зі мною не побачиться, доки мій чоловік Локі не

звільниться зі своїх оков, щоб повернутися до мене, коли наблизиться нищівний Рагнарьок, «доля богів».

На цих словах вона розчинилася в п'їтмі.

Одін залишив могилу. На серці в нього було важко, а в голові роїлися думки. Навіть боги не могли змінити свою долю, тож якщо він хотів врятувати Бальдра, то мав вдатися до хитрощів та сторонньої допомоги. Але його турбувала ще одна річ, яку сказала мертва велетка.

«Чому вона говорить, що Локі звільниться з оков? – міркував Одін. – Локі ж не закутий».

«Принаймні поки що», – подумав він згодом.

II

Одін тримав свої думки при собі, але розповів Фрігт, своїй дружині й матері богів, що сни Бальдра були пророчими і дехто бажає їхньому синові зла.

Фрігт задумалась. Вона була винахідливою людиною, а тому згодом промовила:

– Я в це не вірю. Не можу повірити. Немає на світі того, хто б ненавидів сонце, а з ним тепло і життя, яке воно дарує землі, а отже, не може бути, щоб хтось ненавидів мого сина, прекрасного Бальдра.

І вона вирушила в мандри, щоб у цьому пересвідчитись.

Фрігт ходила по землі й у всього, що траплялось їй на шляху, брала клятву не завдавати шкоди прекрасному Бальдру. Вона звернулась до вогню, і він

пообіцяв не пекти його; вода дала клятву не топити його; залізо та інші метали присягнулися не різати його. Каміння пообіцяло не залишати синців на його шкірі. Фрігт зверталась до дерев, до звірів, до птахів, до всього, що плазує, літає чи ходить, і все суще пообіцяло, що його вид ніколи не завдасть шкоди Бальдру. Дереву поклялися, кожне за свій вид, — дуб і ясен, сосна і бук, береза і ялина, — що ніхто з них не зможе поранити Бальдра своєю деревиною. Вона викликала хвороби і поговорила з ними — кожна хвороба та болячка, яка могла завдати болю чи шкоди людині, погодилась ніколи не торкатися Бальдра.

Фрігт не оминула нічого суцього, крім омели — рослини, яка оселяється на деревах. Омела здалася їй надто дрібною, молодою та непоказною, тож вона пройшла повз.

І коли всі дали клятву не шкодити її синові, Фрігт повернулась в Асгард.

— Бальдр у безпеці, — сказала вона асам. — Ніщо не завдасть йому шкоди.

Однак у її словах засумнівалися всі, навіть Бальдр. Тоді Фрігт підняла камінь і жбурнула його у свого сина. Камінь відскочив від нього.

Бальдр радісно засміявся, і здалося, ніби виглянуло сонце. Боги всміхнулись, а тоді один за одним почали кидати свою зброю в Бальдра. Кожен бог був здивований і вражений. Мечі його не торкались, списи не протикали плоть.

Усі боги були потішені та спокійні за Бальдра. Тільки два обличчя в Асгарді не світилися від радості.

Першим був Локі, який не усміхався й не сміявся. Він дивився, як боги рубали Бальдра сокирами та мечами, скидали на нього величезні валуни або намагалися вдарити величезними вузлуватими палицями і сміялися, коли палиці, мечі, камені та сокири минали його або тільки доторкалися, як м'які пір'їнки. Локі задумався, а тоді відійшов у тінь.

Другим був Хьод – сліпий брат Бальдра.

– Що відбувається? – запитав сліпий Хьод. – Прошу, скажіть мені хто-небудь, що відбувається.

Але ніхто не відповів Хьоду. Він чув, як навколо всі веселяться та радіють, і мріяв приєднатися до святкування.

– Ти, мабуть, дуже пишаєшся своїм сином, – озвалася якась привітна жіночка до Фрігт.

Фрігт не впізнала жінку, але та просто сяяла, коли дивилася на Бальдра, а Фрігт і справді пишалася своїм сином. Зрештою, його любили всі.

– Та чи вони його, бідненького, не покалічать часом? Якщо будуть так у нього все кидати? Якби я була його матір'ю, то переживала б за свого синочка.

– Не покалічать, – відповіла Фрігт. – Бальдра не може поранити жодна зброя. Не торкнеться жодна хвороба. Жоден камінь. Жодне дерево. Я взяла клятву в усього на світі, що тільки здатне завдати шкоди.

– Це добре, – відповіла привітна жіночка. – Я рада. Але ти впевнена, що нічого не пропустила?

– Анічогісінько, – запевнила Фрігт. – Я обійшла всі дерева. Минула тільки омелу – це така повзуча рослина, яка в'ється по дубах на заході Вальхалли.

Але вона надто молода і мала, щоб чимось нашкодити. З омели не зробиш палицю.

— Нічого собі, — мовила привітна жіночка вражено. — Омела, кажеш? Що ж, якщо чесно, я б і сама не галяла на неї часу. Надто вже вона дрібна.

Фрігт здалося, що ця привітна жіночка їй когось нагадує, але вона не встигла поміркувати, хто б то міг бути, бо Тюр саме підняв своєю здоровою рукою величезну каменюку, підніс її над головою, а тоді звалив на груди Бальдра. Камінь розсипався на пил, навіть не торкнувшись сяючого бога.

Коли Фрігт обернулася, щоб поговорити з незнайомкою, її вже не було, і богиня більше про неї не думала. Принаймні тоді.

Локі, тепер у власній подобі, рушив на захід Вальхалли. Він зупинився біля великого дуба. То тут, то там із нього звисали покручені пучки зеленого листя омели та її білі бліді плоди, які здавалися ще більш непримітними поряд з величчю дуба. Вони проростали просто з кори. Локі оглянув ягоди, стебла і листя. Він подумав, що Бальдра можна було б отруїти ягодами омели, але це здалося йому надто простим і очевидним.

Якщо вже й шкодити Бальдру, то так, щоб це зачепило якомога більше людей.

III

Сліпий Хьод стояв осторонь. Дослухаючись до веселощів і радісних криків, що долинали з галявини,

він зітхнув. Хьод був сліпим, але сильним, одним із найсильніших богів, і зазвичай Бальдр старався його до всього залучати. Але цього разу про нього забув навіть брат.

— Щось ти сумний, — сказав знайомий голос. Це був Локі.

— Мені дуже прикро, Локі. Всі навколо так гарно проводять час. Я чую, як вони сміються. І Бальдр, мій любий брат, здається дуже щасливим. Я теж хотів би приєднатися до свята.

— Так це легко виправити. Немає нічого простішого, — відповів Локі.

Хьод не бачив виразу його обличчя, але голос Локі звучав так лагідно, так по-дружньому. Крім того, всі боги знали, що Локі був мастак до вигадок.

— Простягни долоню.

Хьод послухався. Локі стиснув щось у Хьодових пальцях.

— Це маленький дерев'яний дротик, який я сам зробив. Я підведу тебе близько до Бальдра, допоможу прицілитись, і ти кинеш у нього дротик. Кинь його щосили. Тоді всі боги засміються, а Бальдр знатиме, що навіть його сліпий брат долучився до загального свята.

Локі повів Хьода крізь натовп, туди, звідки линув гомін.

— Ось, — мовив Локі. — Стань тут, це гарне місце. Коли я тобі скажу, кинеш дротик.

— Але ж це лише маленький дротик, — зауважив Хьод сумно. — Я хотів би кинути спис або каменя.